

3. LA BODEGA ARMEANULUI

FALSA PROTOISTORIE ȘI ISTORIE REALĂ

în *Metopolis*, proprietarul unui bac și a două pontoane la cotul fluviului de unde se vede clar vadul de dincolo al turmelor de la *Cetatea de Lînă*. Locul de pe malul metopolisian al fluviului pe care *Armeanul* pusese mîna pentru a-și așeza pontoanele îl făcuse stăpîn pe amîndouă malurile, nimic nu putea fi transportat de pe un mal pe altul fără să treacă pe sub ochii lui și prin vămile lui. Cum era de așteptat, a înghițit repede și pontoanele de pe malul *Cetății de Lînă*, le-a trecut în proprietatea lui — și nici un fabricant de postavuri, de covoare, nici un negustor de piei, nici un geambaș, crescător de oi, de cai sau de bivoli, după cum nici un hoț cu amănuntul sau al marilor lovituri nu putea fi sigur de mișcările afacerilor cu animale, lînă și carne, dacă nu se lăsa în mîna *Armeanului*. Însăși strîmtoarea apelor fluviului dintre *Metopolis* și *Cetatea de Lînă* s-ar fi numit cîndva *Menghina Armeanului* sau *Buzunarul Armeanului*.

Dar n-am auzit să se fi pomenit vreodată că vreun armean ar fi avut vreo bodegă în *Metopolis*, afacere prea de detaliu, care mîncă mult timp și care prea blochează omul după teighea pentru a-l mai lăsa liber să circule sub soare și să

Dumnezeu știe de ce îi zice așa : *Bodega Armeanului*.

Ar fi existat un *Armean*

aibă sub ochi fluviul, întreg *Metopolis*-ul, întreaga *Cetate de Lână*, trecerile dintre șosea și fluviu, munte și cîmpie, mișcarea de pe *Insula Cailor* și dinspre cel mai bogat oraș al ținutului *Dicomesia*, orașul *Mavrocordat*. Ba, — se crede că *Armeanul*, chiar dacă a avut pontoane pe malurile *Metopolis*-ului și *Cetății de Lână*, n-ar fi locuit în nici una din cele două localități, ci în orașul *Mavrocordat*, port mai sigur și mai umblat, avînd sub vizor acea parte de dincolo a fluviului care în acea vreme veche și uitată era sub stăpînirea imperială turcească. E foarte posibil ca acest mai vechi armean din *Mavrocordat* să fi fost cu totul altul decît acela din istoria *Metopolis*-ului. Acesta, din orașul *Mavrocordat* — loc de unde ar fi făcut un negoț îndreptat spre Trapezunt și Anatolia, spre Siria și Alexandria egipteană, — ar fi trăit și și-ar fi desfășurat afacerile după paravanul unei mici proprietăți nevinovate, anume ar fi ținut o biată tipografie cu litere de lemn în alfabet de tranziție slavo-latin și tipărea *Evangheliare*, *Penticostare* și *Aghiasmatare*, iar ca literatură laică, *Cearta Legumelor și Fructelor* și cîteva povești din *O mie și una de nopți*. Pentru că mica lui avere tipografică ținea de binecuvîntarea severelor mînăstiri de pe muntele Athos — acest armean, ca să tipărească *O mie și una de nopți*, scosese afară din poveștile ei tot ce era iubire și plăcere între bărbat și femeie. Mai mult, ca și într-o anumită mînăstire de pe muntele Athos, nu exista femeie în casa armeanului, în curtea lui sau în tipografia lui. Chiar animalele domestice din gospodăria lui erau numai de parte bărbătească: dulău, motan, cocoș, curcan, bibiloi, catir. Avea chiar în foisorul unde-și bea vara cafeaua un șarpe care a murit de bătrînețe încolăcit pe un stîlp uscat, nelăsînd urmași, ca și celelalte vietăți dealtfel, ca însuși *Armeanul*.

Greu de făcut o legătură între un asemenea om și bodega din *Metopolis* și cu orice fel de local prin care trec și se răsfăță deșertăciunile lumii.

Și apoi, după cum se știe, în vremile mai dinspre noi, bodega a început ca proprietate a unei femei, pe timpul cînd pentru întia oară Carol I de Hohenzollern a introdus în Principatele Române Unite devenite regat *Monopolul Alcoolului și Tutunului*. Această femeie-proprietar, pentru că a apărut în *Metopolis* pe vremea întîiului Hohenzollern, a fost poreclită *Hohența* și a trăit pînă în ajunul urcării pe tron a lui Carol II, adică pînă pe vremea regenței patriarhului Miron Cristea care-l gira pe micul prinț Mihai, pe atunci în vîrstă de abia cinci ani. Iar cînd a apărut fotbalul cu regulile lui ce s-au făcut cunoscute pînă și de ultimul copil, i s-a spus *Hohenței*, proprietărea bodegii, și mai scurt, *Hența*, pentru că pe locurile ei virane din spatele bodegii au avut loc primele jocuri cu mingea între bărbați în toată firea.

Cu mici întreruperi, *Bodega* a fost stăpînită numai de femei. Printre ele, și o fată nelegitimă a Generalului Marosin, făcută cu o străină, *Fibula Serafis*. *Fibula* a avut cîndva în *Metopolis* o aurărie, un fel de turnătorie de podoabe și nimicuri femeiești din monezi vechi și obiecte găsite sau sustrase de pe drumurile *Cetății de Lână* și de sub fostele dealuri de marmoră din jurul *Metopolis*-ului. (Printre dealurile metopolisiene ar fi existat cîndva o cetate antică grecească, devenită apoi romană și după aceea bizantină, dispărută odată cu invaziile otomane. Dintre rămășițele cetății, tezaurele de monezi din aliaje de bronz sau cupru, de argint și chiar de aur au fost cele mai căutate, mai ales tezaurele de monezi de pe vremea Bizanțului opulent și risipitor. Pietrele cu inscripții, vasele de cult ori de gospodărie, încăpute mai ales pe mîna nepricepuților și descoperite mai devreme decît monezile, au dispărut repede, prin folosirea lor curentă în cele mai casnice împrejurări.) Fata nelegitimă a străinei *Fibula* și a Generalului Marosin a dat primul faliment al bodegii, deși bodega avea vad bun, cu intrări dinspre fluviu ca și dinspre cîmpia *Dicomesiei*,

precum și dinspre drumurile de Mare din spatele *Metopolis*-ului. Pricina : fata n-ar fi avut aplecare înspre bărbați, i-ar fi urît, numindu-i *nație scîrboasă*. Pentru răceala și pentru privirea tăioasă cu care-și intimida și-și alunga clienții, metopolisienii o porecliseră *Iceberga*, spunîndu-i uneori și pe românește „Plisc de gheață“. Ce se mai știe despre ea e că, printre ultimii clienți și cei mai constanți, ar fi fost unul, un neamț cu un picior de lemn, care, deși avea o pensie bună venită de la statul prusac în plină înflorire pe atunci, bea mereu pe datorie în fiecare zi un amărît de cinzec de băutură numită „verde“. *Iceberga*, cruntă și dușmănoasă, rămasă singură cu el în bodegă, i-ar fi desfăcut catarămile piciorului de lemn — fabricat special la Dusseldorf, cu încheieturi nichelate — și i l-ar fi aruncat, din pragul bodegii, în fluviu. *Piciorul Neamțului*, cum se numește azi cotul fluviului din fața bodegii, nu e o amintire a joncțiunii trupelor lui Mackensen cu cele care au invadat Dobrogea pe la Turtucaia în 1916 sau 1917, ci a nefericitului șchiop pensionar neamț, care a trăit mult mai încoace ; dar cum setea de istorie e mai aproape totdeauna de *ideile generale*, a început să se creadă că numele ține de patrimoniul memoriei războaielor naționale.

Fără îndoială, toate astea ar fi lipsite de importanță și de orice fel de legătură cu mine, care mă numesc *Milionarul*, cu *Generalul Marosin*, cu *Generalul Glad* și cu ceilalți, dacă n-aș spune că *Bodega* avea să devină mult mai tîrziu proprietatea unei alte femei, pe care nimeni n-ar fi bănuit-o, sub înfățișarea ei de animal de povară, că are deopotrivă sînge de doamnă și minte de diavol, anume „sora mea“ *Iapa-Roșie*, care, la drept vorbind, am zis, nu-mi este soră. Ea a devenit proprietara bodegii, mult timp după ce s-a desfăcut de generalul Glad și cînd șopronul primei fabrici de luminări de seu de lîngă casa parohială nu mai era știut de nimeni și se șter-

sese orice urmă a acestui brav început. *Iapa-Roșie* a fost întîia stăpînă care a trecut pe firma colorată a localului numele legendar și fără noimă *La Bodega Armeanului*, deși din acel moment, cînd „sora mea“ a devenit proprietară, *numele oral* al bodegii armeanului metopolisienii l-au schimbat brusc și i-au spus *La Iapa-Roșie*, cum dealtfel avea să se păstreze în amintirea urmașilor noștri.